

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ
ของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด

**Factors Affecting Members' Participation in the Business Operations of
Krabi Agricultural Cooperative for Bank for Agriculture and Agricultural
Cooperatives 's Clients Marketing, Ltd.**

นภัสสร ดวงนัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด ที่แตกต่างกัน และเพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือสมาชิกสหกรณ์จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบ t – test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40–49 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001–20,000 บาท และมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 1 – 5 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจของสมาชิกสหกรณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยในด้านความมั่นคงของสหกรณ์ ความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ การให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก ทั้งในด้านการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและควบคุมตรวจสอบกิจการอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ การให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ และความมั่นคงของสหกรณ์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยแรงจูงใจ, การมีส่วนร่วมของสมาชิก, สหกรณ์การเกษตร

ABSTRACT

This study aimed to examine the effects of personal factors on members' participation in the business operations of the Krabi Agricultural Cooperative for Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives' Clients Marketing, Ltd. and to analyze the influence of motivational factors on such participation. A quantitative research approach was employed. The sample consisted of 400 cooperative members, and data were collected using a structured questionnaire. Descriptive statistics, t-tests, one-way analysis of variance (ANOVA), and multiple regression analysis were used for data analysis. The findings indicated that the majority of respondents were female, aged 40–49 years, held an education level below a bachelor's degree, had an average monthly income of 10,001–20,000 baht, and had been cooperative members for 1–5 years. Overall, motivational factors were perceived at a high level, particularly the stability of the cooperative, the credibility of the board of directors, the quality of services provided by cooperative staff, and the convenience of conducting transactions with the cooperative. In addition, the overall level of members' participation—covering decision-making, implementation, benefit sharing, and evaluation and monitoring—was also high. The results of hypothesis testing revealed that personal factors, including gender, age, educational level, average monthly income, and length of cooperative membership, significantly affected members' participation at the 0.05 level. Furthermore, multiple regression analysis demonstrated that four motivational factors—convenience of transactions, services provided by cooperative staff, credibility of the board of directors, and cooperative stability—significantly influenced members' participation at the 0.01 and 0.05 levels.

Keywords: motivational factors, members' participation, agricultural cooperatives

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์การเกษตรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไทย ทั้งด้านการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินธุรกิจ การจำหน่ายผลผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิต และการให้บริการทางการเงิน โดยความสำเร็จและความยั่งยืนของการดำเนินงานสหกรณ์ขึ้นอยู่กับ การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสำคัญ เนื่องจากสมาชิกเป็นทั้งผู้รับบริการและเจ้าของสหกรณ์ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในหลายสหกรณ์มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรม การใช้บริการ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานและความเข้มแข็งของสหกรณ์ในระยะยาว

งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับที่แตกต่างกัน โดยแรงจูงใจทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจของสมาชิก ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประจำปี จำกัด จึงมีความจำเป็น เพื่อนำผลไปใช้สำหรับการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก อันจะนำไปสู่การพัฒนาสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประจำปี จำกัดที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประจำปี จำกัด

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประจำปี จำกัดแตกต่างกัน
2. ปัจจัยแรงจูงใจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประจำปี จำกัด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ รวมถึงปัจจัยด้านแรงจูงใจ ได้แก่ ความมั่นคงของสหกรณ์ ความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ การให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และควบคุมตรวจสอบกิจการ

2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าชนบทเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด จำนวน 16,481 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา ตั้งแต่เดือน สิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม 2568

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจ

ธัญญรัตน์ มาลัย (2558) อธิบายว่า ปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลให้สมาชิกดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ประกอบด้วยหลายมิติ ได้แก่ ความมั่นคงของสหกรณ์ ความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ ความรู้สึกเป็นเจ้าของสหกรณ์ คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ความสะดวกในการทำธุรกรรม การเป็นแหล่งเงินทุน ผลตอบแทน สวัสดิการ และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ศิริพร พุทฺธโส (2563) ชี้ให้เห็นว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ โดยเฉพาะความมั่นคงทางการเงินและการบริหารจัดการที่ดีของสหกรณ์ ความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ และคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นแรงจูงใจเชิงจิตใจที่ช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความเต็มใจในการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน ธนภัทร ศรีสวัสดิ์ และพิชารัตน์ ธนิตเบญจสิทธิ์ (2565) ระบุว่า ปัจจัยด้านการเป็นแหล่งเงินทุนของสหกรณ์ โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวกและเหมาะสม เป็นแรงจูงใจสำคัญอันดับต้น ๆ ที่ทำให้สมาชิกเลือกดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ร่วมกับปัจจัยด้านความมั่นคง ความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินงาน และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่สมาชิกได้รับ นอกจากนี้ ไสรยา สุภาพผล, อมรรัตน์ ทัดจันทิก, ทศพล ปรีชาศิลป์ และอานนท์ มณีอินทร (2565) พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก ได้แก่ ความมั่นคงของสหกรณ์ ความรู้สึกเป็นเจ้าของสหกรณ์ ความเชื่อถือในผู้นำ คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ สถานที่ตั้งที่เหมาะสม และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของทั้งปัจจัยเชิงโครงสร้างและปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก สอดคล้องกับอภิสิทธิ์ ลีวชัยชาญ (2566) ที่สรุปว่า แรงจูงใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเกิดจากการรับรู้ถึงความมั่นคงและความโปร่งใสในการบริหารจัดการ ความไว้วางใจในคณะกรรมการดำเนินการ

ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และบทบาทของ สหกรณ์ในการเป็นแหล่งเงินทุน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมและ การดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญ

จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบของปัจจัย ด้านแรงจูงใจ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความมั่นคงของสหกรณ์ 2. ความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการ ดำเนินการ 3. การให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และ 4. ความสะดวกในการทำธุรกรรมกับ สหกรณ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Cohen and Upphoff (1977) (อ้างถึงใน ชนิดา ทินกระโทก,2562) ได้แบ่งขั้นตอนของ การมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision Making) จะประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มตัดสินใจ ขั้นดำเนินการตัดสินใจ และขั้นตัดสินใจ ปฏิบัติการ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุน ด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานงานขอความร่วมมือ 3. การมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์ (benefit) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ส่วนบุคคล ผลประโยชน์ทางด้านสังคม และ ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินหรือทางวัตถุ 4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ซึ่งจะมี ความสัมพันธ์โดยตรงกับการปฏิบัติการตัดสินใจ คล้ายคลึงกับ วันทอง คงคาพันธ์,นลินี ทองประเสริฐ (2559) แบ่งองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของสมาชิกออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่สมาชิกได้เข้าร่วมกำหนดทิศทาง นโยบาย และ แนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นการเข้าร่วมปฏิบัติ ให้โครงการหรือกิจกรรมของสหกรณ์เป็นไปตามเป้าหมาย 3. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ หมายถึง การที่สมาชิกได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของสหกรณ์ 4. การมี ส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบกิจการ เป็นบทบาทสำคัญที่ทำให้สหกรณ์มีธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญญรัตน์ มาลัย (2558) ได้นำเสนอว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของ สมาชิกสหกรณ์ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การเข้าร่วมดำเนินงาน 3. การรับผลประโยชน์ และ 4. การควบคุมตรวจสอบกิจการ ซึ่งสะท้อนบทบาทสำคัญของ สมาชิกทั้งในด้านการคิด การปฏิบัติ การได้รับผลตอบแทน และการกำกับดูแล โดยมุ่งสร้างการ มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและทำให้สหกรณ์ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืน ธนภัทร ศรีสวัสดิ์, พิธาภรณ์ ธนิตเบญจสิทธิ์ (2565) นำเสนอการมีส่วนร่วมของสมาชิกใน 4 มิติ หลัก ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ 2. การมีส่วนร่วมใน การดำเนินงาน เป็นการที่สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและมีบทบาทในการขับเคลื่อนงานของสหกรณ์ เช่นการฝาก ถอน และกู้ยืม 3. สมาชิกได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง และ 4. การมีส่วนร่วมในการ ควบคุมตรวจสอบกิจการ เป็นการกำกับดูแลร่วมกันของสมาชิก เช่น ตรวจสอบรายงานการเงิน และผลการดำเนินงาน เช่นเดียวกับ กัญญา ประภาสโนบล,อรปภา เผาะสูงเนิน (2568) ระบุว่า

การมีส่วนร่วมของสมาชิก แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3.การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ และ 4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากการทบทวนวรรณกรรมที่น่าเสนอ สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม สามารถสังเคราะห์ออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและควบคุมตรวจสอบกิจการ

ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด

สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด จัดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2537 และเริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2537 เป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร มีรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2568 สหกรณ์มีสมาชิกจำนวน 16,481 คน มีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น 11,984,262.87 บาท และมีกำไรสุทธิประจำปี 970,277.32 บาท บริหารงานโดยคณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 15 คน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ จำนวน 12 คน สหกรณ์ประกอบธุรกิจหลัก ได้แก่ ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และธุรกิจแปรรูป เพื่อให้บริการและตอบสนองความต้องการของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนภัทร ศรีสวัสดิ์ และพิธากรณ์ ธนิตเบญจสิทธิ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 51 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,001-12,000 บาท และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 7 ปีขึ้นไป สมาชิกส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ด้านเงินกู้ และการรับบริการสินค้า โดยมีความถี่ในการใช้บริการไม่เกิน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และมีแรงจูงใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์คือการเป็นแหล่งเงินทุน ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยด้านผลประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการควบคุมตรวจสอบตามลำดับ

กัญญา ประภาสโนบล,อรปภา เผาะสูงเนิน (2568) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ศาลปกครอง จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกจำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และศึกษาผลของปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการและแรงจูงใจที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า เพศ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในด้านคุณภาพการให้บริการพบว่า ลักษณะทาง

กายภาพของสหกรณ์ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล ขณะที่ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ได้แก่ ผลตอบแทนและความรู้สึกเป็นเจ้าของ ส่งผลเชิงบวกต่อการได้รับผลประโยชน์และการประเมินผล ส่วนความมั่นคงของสหกรณ์และโอกาสในการเข้ารับการอบรมส่งผลในเชิงลบต่อบางมิติของการมีส่วนร่วม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าชนบทเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลทั่วไป และใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยการใช้สถิติ T-Test One-way ANOVA และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

ผลการวิจัย

1. จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 มีช่วงอายุ 40-49 ปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 และมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 1 - 5 ปี จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8

2. ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.98$) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ($\bar{x} = 3.97$) และด้านความมั่นคงของสหกรณ์ ($\bar{x} = 3.90$) ตามลำดับ

3. ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.90$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.88$) การมีส่วนร่วมในการ

ประเมินผลและควบคุมตรวจสอบกิจการ ($\bar{x} = 3.87$) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.80$) ตามลำดับ

4. ปัจจัยแรงจูงใจ ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าชนบทเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรโดยรวมของปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าชนบทเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน จำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยคุณภาพบริการ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	0.350	0.178		1.961	0.051
1. ด้านความมั่นคงของสหกรณ์ (X1)	0.140	0.055	0.134	2.549	0.011*
2. ด้านความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ (X2)	0.177	0.057	0.161	3.088	0.002**
3. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ (X3)	0.210	0.050	0.212	4.201	<0.001**
4. ด้านความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ (X4)	0.357	0.055	0.325	6.475	<0.001**
R = 0.708 R ² = 0.502 Adjusted R ² = 0.497 F = 99.462 p = 0.00 S.E. = 0.43195					

a. Dependent Variable: การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

หมายเหตุ. **p<0.01 *p<0.05

จากตารางที่ 1 วิเคราะห์การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สมการการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ (Y) กับปัจจัยแรงจูงใจ ด้านความมั่นคงของสหกรณ์ (X1), ด้านความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ (X2), ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ (X3) และด้านความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ (X4) โดยการใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลปัจจัยแต่ละด้านของปัจจัยแรงจูงใจ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าชนบทเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด พบว่าค่าอิทธิพลของ

ตัวแปรด้านความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ มีค่าเท่ากับ (Beta = 0.325, p-value <0.001) รองลงมาได้แก่อิทธิพลของตัวแปรด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีค่าเท่ากับ (Beta = 0.212, p-value <0.001) อิทธิพลของตัวแปรด้านความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ มีค่าเท่ากับ (Beta = 0.161, p-value = 0.002) และอิทธิพลของตัวแปรด้านความมั่นคงของสหกรณ์ มีค่าเท่ากับ (Beta = 0.134, p-value = 0.011) ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าชนบทเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ด้านความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกให้ความสำคัญกับความสะดวกรวดเร็ว และการเข้าถึงบริการของสหกรณ์ ทั้งในด้านสถานที่ เวลาทำการ และขั้นตอนการดำเนินงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร ศรีสวัสดิ์, พิชากรณ์ ธนิตเบญจสิทธิ (2565) ที่พบว่า ความสะดวกในการใช้บริการเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ เนื่องจากช่วยลดภาระและต้นทุนในการติดต่อของสมาชิก

ปัจจัยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบริการที่สุภาพ เอาใจใส่ และการให้คำปรึกษาที่ถูกต้อง ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของสมาชิก ส่งผลให้เกิดความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร พุทธิโส (2563) ที่ระบุว่าคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสหกรณ์

ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ พบว่ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกให้ความสำคัญกับความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ และความสามารถในการบริหารงานของผู้นำสหกรณ์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสรยา สุภาพผล และคณะ (2565) ที่พบว่าความไว้วางใจในผู้นำสหกรณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกเกิดความผูกพันและมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

นอกจากนี้ ปัจจัยด้านความมั่นคงของสหกรณ์ยังส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าจะมีอิทธิพลน้อยกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ แต่สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกยังคงพิจารณาความมั่นคงทางการเงินและการบริหารจัดการของสหกรณ์เป็นพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญรัตน์ มัลลย์ (2558) ที่ระบุว่าความมั่นคงของสหกรณ์เป็นแรงจูงใจหลักที่ทำให้สมาชิกเลือกดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ด้านความสะดวกในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ สหกรณ์ควรพัฒนาขั้นตอนการทำธุรกรรมให้มีความรวดเร็วและไม่ซับซ้อน พร้อมนำเทคโนโลยีดิจิทัลและช่องทางสื่อสารออนไลน์มาใช้ เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการของสมาชิก

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ สหกรณ์ควรพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและการให้คำปรึกษาของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งกำหนดมาตรฐานการให้บริการที่ชัดเจน เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเพิ่มความเชื่อมั่นของสมาชิก

ด้านความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการดำเนินการ คณะกรรมการควรสื่อสารข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและสม่ำเสมอ พร้อมเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

ด้านความมั่นคงของสหกรณ์ สหกรณ์ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทางการเงินอย่างเป็นระบบและการวางแผนระยะยาว พร้อมสื่อสารสถานะทางการเงินให้สมาชิกรับรู้อย่างชัดเจน เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มตัวแปรอิสระอื่นที่อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก เช่น ทัศนคติ ความไว้วางใจต่อสหกรณ์ ระดับความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ หรือแรงสนับสนุนจากชุมชน เพื่อให้โมเดลมีความครอบคลุมและสามารถอธิบายพฤติกรรมของสมาชิกได้แม่นยำมากขึ้น

2. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเพิ่มเติมการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ช่วยอธิบายเหตุผลเบื้องหลังพฤติกรรมการมีส่วนร่วมได้ชัดเจนกว่าใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

3. ควรขยายขอบเขตประชากรและพื้นที่ศึกษาไปยังสหกรณ์ประเภทอื่นหรือสหกรณ์ในจังหวัดอื่น เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปอ้างอิงและประยุกต์ใช้ได้หลากหลายบริบท และเพิ่มความเที่ยงตรงภายนอกของผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา ประภาสโนบล และอรปภา เผาะสูงเนิน. (2568). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
ร่วมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ศาลปกครอง จำกัด. *Applied Economics,
Management and Social Sciences*, 2(1), 1–18.
https://so15.tci-thaijo.org/index.php/A_EMS/article/view/2107
- ชนิดา ทินกระโทก. (2562). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
ข้าราชการสำนักงานอัยการสูงสุด จำกัด จังหวัดนครราชสีมา. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
กรุงเทพมหานคร.
- ชนภัทร ศรีสวัสดิ์ และพิชิตกรณ ฐนิตเบญจสิทธิ์. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ
สมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ด จำกัด อำเภอรอยสะแกก่ด
จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
(คณะบริหารธุรกิจ)*, 2(6), 431-442.
- ธัญญรัตน์ มาลัย. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ
สหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าอิสระ
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- วันทอง คงคาพันธ์ และนลินี ทองประเสริฐ. (2559). ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ การสื่อสารกับการ
มีส่วนร่วม ของสมาชิกในการทำธุรกิจกับสหกรณ์การเกษตร ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
: กรณีศึกษาสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานต่ำกว่ามาตรฐาน. *วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 11(1), 192-204.
- ศิริพร พุทธิโส. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ
สหกรณ์การเกษตรบางกะปิ จำกัด. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- อภิสิทธิ์ ลิวชัยชาญ. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ ของ
สหกรณ์การเกษตรอุทัย จำกัด. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.